

יתרו, המדור - הגיגים, ד"ר חזות גבריאלי

יש שמיעה ויש שמיעה

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כִּהְיוּ מְדִינָה חֲתָן מִשֵּׁה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי הוֹצִיא יְקֻנֹּק אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם (שמות יח, א). המילים וישמע יתרו 'מדברים' עם : שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּ חֵיל אַחֲזוּ יִשְׁבִּי פְּלֶשֶׁת : אֲזַנְבְּהֵל אֶלְוִי אֲדוֹם אֵילִי מוֹאָב וְאַחֲזָמוּ רָעַד נִמְגּוּ כָּל יִשְׁבֵי כְנָעַן :

יתרו כמו כל העולם שמעו את החדשות המסעירות. אלא שיתרו לקח עמו את צפורה וילדיה ושם פעמיו אל המדבר, לפגוש את חותנו המנהיג ואת עמו המתהווה של האל. ומה עשו שאר עמים ? רגזו, אחז בהם חיל, נבהלו, רעדו ונמוגו. הם שותקו מפחד אבל חזרו אל חייהם בהמתנה מפחידה אל הבאות. לא כן נהג כהן מדין חותן משה, הוא קיבל החלטה של ממש, **הוא בא!**

ובכן, מהו שמע? האם הוא שמע דברים שונים ממה ששמעו עמי כל העולם? הכתוב מספר לנו בדיוק מה הוא שמע - אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי הוֹצִיא יְקֻנֹּק אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם. האם יש בדברים אלו כדי ללמדנו כי 'שמיעתו' של יתרו שונה? האם הם לא שמעו את אותן החדשות עצמן, כאן ועכשיו?

לעזרתנו כרגיל, נחלץ רש"י בכותבו - "וישמע יתרו - מה שמועה שמע ובה? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק". מדוע צמצם רש"י את ההכללה שבדברי המקרא (= "כל אשר עשה") אל שני אירועים, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק? האם יש בשני אירועים אלו דווקא כדי ללמדנו על אופי שמיעתו של יתרו? האם מלחמת עמלק נבחרה על ידי רש"י בשל הנס הגדול הכרוך בה?

נראה כי אדרבה, מלחמת עמלק נבחרה על ידיו דווקא בשל שאלת האמונה הנוראית שבגינה הגיע עמלק - וְעַל נִסְתָּם אֶת־יְקֻנֹּק לְאֹמֶר הַיָּם יְקֻנֹּק בְּקִרְבָּנוּ אִם־אֵין : יתרו, כהן מדין, 'שומע' (=מבין) מה שעמי כנען לא מבינים. יתרו הכהן מבין כי האל עומד לצד עמו שאך זה נוצר גם ברגעי משבר ואמונה. הוא מבין כי עם ישראל נמצא בתחילת דרכו כאומה חדשה והוא עומד לעבור 'סדרת חינוך' במדבר כדי להכשירו להיות עם סגולה. הוא מבין כי קריעת ים סוף אינה אירוע בודד. הוא מבין מתוך הניגודיות המשועת שבין קריעת ים סוף למלחמת עמלק מה שעמי כנען לא הבינו ולכן הוא בא מיד לתרום את חלקו הצנוע להתהוות האומה הישראלית בהנהגת חותנו.

להערות : hazutg@gmail.com